

La guerra del llibre

El preu fix de venda dels llibres és motiu de pugna entre els llibreters, que viuen una crisi de vendes, i les cooperatives de consum a Catalunya. Si el Gremi de Llibreters culpa les cooperatives dels seus problemes, aquestes en fan responsables les grans superfícies.

El sector del llibre es troba de ple en un debat sobre la necessitat d'un marc regulador que defineixi una nova política del llibre o la conveniència de mantenir l'actual legislació. És aquí que pren cos el conflicte entre el Gremi de Llibreters i les cooperatives de consum sobre el compliment de la normativa del preu únic del llibre. Els llibreters diuen que es troben indefensos davant la competència creixent de les cooperatives de consum que, emparades en la llei catalana de cooperatives, apliquen descomptes superiors als que permet la Llei del Llibre, i asseguren que aquesta situació els abocarà a trencar el sistema del preu fix. Les cooperatives de consum, en canvi, se'n defensen argumentant que la seva quota de mercat representa menys d'un 5% i que, per tant, limitar legislativament la seva capacitat no millorarà la situació de les llibreries tradicionals; també indiquen que els principals competidors dels llibreters són les grans superfícies comercials, que en cinc anys ja són a punt de doblar la seva quota de mercat.

Preu únic. La legislació espanyola sobre el llibre regula, entre més aspectes, el preu del llibre. L'anomenada Llei del Llibre fou aprovada el 1975 pensant en la promoció, producció i difusió del llibre. Les disposicions amb més incidència en el consum de llibres són la del preu fix i la del tipus d'IVA. L'objectiu principal del sistema de preu fix del llibre (regulat pel reial decret 484 del 1990) és de fomentar el consum i la venda de llibres, de manera que n'afavoreixi una oferta plural. El Reial Decret estableix que els

editors tenen l'obligació d'establir un preu fix de venda al públic amb un descompte màxim del 5% –i amb alguna rara excepció: els descomptes del Dia del Llibre, per exemple, o els dels llibres de text que poden arribar a un màxim del 12%, segons la llei de pressupostos.

El Gremi de Llibreters de Barcelona i Catalunya i la Cambra del Llibre de Catalunya defensen el sistema del preu fix del llibre perquè consideren que beneficia els seus clients, els lectors. Alhora, denuncien que, si els llibreters respecten el preu fixat per l'editor,

Les cooperatives defensen que la competència de la llibreria tradicional són les grans superfícies i les transformacions del sector.

les cooperatives hi apliquen descomptes superiors, fet que posa en perill "el manteniment del sistema del preu fix a Catalunya". Contràriament, les cooperatives de consum assenyalen que la llei del preu únic del llibre perjudica el consumidor final i beneficia els editors, que així tenen "un instrument de control sobre el sector", tal com diu Lluís Bonet, professor de la Universitat de Barcelona i autor d'un estudi sobre la comercialització del llibre, encarregat per la Federació de Cooperatives

de Consumidors i Usuaris de Catalunya. Bonet destaca, a més, que si l'objectiu d'aquesta norma proteccionista és de fer arribar la major diversitat de llibres a un gran nombre de punts de venda, les cooperatives de consum ja el compleixen perquè fan arribar a preus competitius aquests productes als seus socis.

El Gremi de Llibreters va encarregar a l'advocat Juan Carlos Maresca Cabot un estudi, les conclusions del qual es van saber la setmana passada. Es tracta d'un informe jurídic en què Maresca torna a qüestionar els descomptes de les cooperatives. Aquest advocat remarca en les seves conclusions que ell no posa en tela de judici l'existència de les cooperatives de consum ni la capacitat normativa de la comunitat autònoma, sinó "l'aplicació de la llei de cooperatives aprovada per decret legislatiu el 1990 (concretament els articles 89 i 132)", i arriba a la conclusió que és il·legal i inconstitucional, perquè sempre ha de prevaler la llei bàsica (Llei del Llibre) per damunt l'autonòmica (Llei de Cooperatives catalana)". L'advocat proposa una reflexió als poders públics: "no es tracta de modificar la llei catalana de cooperatives, sinó de dictar un reglament que desenvolupi la llei". Més encara, afirma que és un deure de l'administració, el de dissipar el conflicte i que, si no ho fa, els llibreters es trobarien legitimats per demandar l'administració "per incompliment dels seus deures de vigilància, fiscalització i supervisió, que corresponen a la conselleria de Treball, i del funcionament de les cooperatives i el compliment de l'ordenament general i específic aplicable".

Els tribunals han desestimat l'existència de conflicte normatiu en dues ocasions i han avalat la posició de les cooperatives. L'última sentència és de l'Audiència de Barcelona, del 1995, i assenyalava que les cooperatives de consum no es poden condemnar per competència deslleial. Sobre aquesta sentència Juan Carlos Maresca diu que no entra en la qüestió de fons, la de la prevalença, en cas de conflicte, entre una norma bàsica i una d'autonòmica. "La sentència no resol si la llei de cooperatives entra en conflicte amb la llei bàsica".

Les cooperatives de consum, dirigides per Abacus, s'han defensat de les acusacions del Gremi de Llibreters argumentant que s'equivocuen considerant-los la causa principal dels seus problemes. Les cooperatives defensen que la veritable competència de la llibreria tradicional són les grans superfícies i la transformació del sector. Per a la presidenta d'Abacus, Mercè Fluvià, la continuïtat de les llibreries tradicionals és amenaçada per les transformacions del sector, unes transformacions que afecten tant les llibreries com les cooperatives. "Nosaltres fem un esforç per plantar-hi cara, modernitzant-nos i millorant la qualitat del servei". Fluvià lamenta que des de fa molts mesos es divulguin afirmacions equívocues sobre la problemàtica del sector que intoxicuen l'opinió pública, i assenyalava, a més, que "el problema de les llibreries no és específic de Catalunya".

L'informe de Lluís Bonet destaca que la quota de mercat de les cooperatives és d'un 5% del total, aproximadament; per tant, "limitar legislativament la capacitat de les cooperatives de consum, tal com planteja actualment el debat sobre el preu fix del llibre, no millorarà la situació de les llibreries tradicionals". En aquest sentit, subratlla un aspecte que considera clau per a entendre la problemàtica de les llibreries: "Tot i que les editorials fixen un preu de venda final del llibre, que ha de ser el mateix per a tothom, hi ha una marge comercial tan diferent entre

uns i altres que, evidentment, el marge de negoci d'una llibreria és molt inferior al d'una gran superfície". De fet, l'estudi aporta les dades següents: els descomptes que les editorials feien a les grans superfícies el 1996 era del 41,1% i el que oferien a les llibreries era del 30,3%, el més baix del sector.

Segons Mercè Fluvià, a banda que el creixement de les cooperatives no és tan ràpid com assenyalava el gremi, l'èxit que tenen no està pas tant en la qüestió dels preus, com en el rigor de selecció dels productes i en el servei a l'educació i a la cultura del país. És per això que demana el suport de l'administració: "En un moment en què tendeixen a dominar les grans superfícies i les empreses de capital forà, creiem que una experiència empresarial arrelada al país com les cooperatives mereix el suport dels ciutadans i de l'administració". Per aconseguir aquest suport, les cooperatives de llibres han presentat un *Manifest per la promoció del llibre i de les cooperatives de llibres* que ja ha obtingut més de trenta mil signatures.

L'estudi dels professors de la Universitat de Barcelona, fet a petició de les cooperatives, recalca, doncs, que les llibreries són el punt més feble del negoci editorial i recomana que tots els agents que vulguin mantenir-se en

aquests mercats basin les estratègies en l'ús de les noves tecnologies i en l'adaptació als nous hàbits de consum. En aquest punt, Lluís Bonet insisteix a afirmar que cal unir esforços, amb el suport de l'administració, i no pas mantenir posicions contraposades entre els qui tenen problemàtiques semblants.

Des del govern de la Generalitat, el director general de promoció cultural, Vicenç Villatoro, destaca la importància que té el teixit de llibreries per a la cultura catalana: "Són un bé a preservar, perquè garanteixen la pluralitat i la presència de la cultura a tot el territori". També diu que el govern de la Generalitat pensa que el preu fix és bo i positiu perquè ajuda a mantenir la pluralitat de l'oferta i a salvaguardar el més petit o fràgil. Villatoro, que va assistir, a la presentació de l'informe del Gremi de Llibreters, es va comprometre en nom de l'administració a recollir els arguments exposats per poder resoldre a través del diàleg "un problema que és de tots". Els representants de CiU, PP, PSC i IC-EV a la comissió de cultura del Parlament de Catalunya van assenyalar la voluntat de resoldre el conflicte amb el màxim d'acord possible.

Segons les llibreries, les cooperatives apliquen descomptes superiors als que permet la Llei del Llibre emparant-se en la llei catalana de cooperatives. Per a aquestes últimes, el problema rau en les grans superfícies, que tenen un marge comercial major, ja que obtenen descomptes molt més alts de les editorials.

Teresa Salas